

**УКРАЇНСЬКИЙ ПІСЕННИЙ ФЕНОМЕН
(на матеріалі пісні «Шум» у виконанні гурту «Go_A»)**

doi: 10.12958/2227-2631-2021-1-43-77-87

Оксана Клещова,

кандидат філологічних наук, доцент,

завідувачка кафедри української мови

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-3438-7728>

У статті проаналізовано українську пісню «Шум». Під час дослідження з'ясовано, у чому полягає феномен пісні у виконанні гурту «Go_A», зокрема як засіб консолідації нації.

Дослідження здійснено за допомогою описового методу, реалізовано критичний аналіз розвідок, застосовано процедури добору та систематизації, спостереження й синтезу матеріалу.

Пісню «Шум» фольклористи вивчають уже понад сто п'ятдесят років: 1) її досліджували М. Максимович, Б. Грінченко, М. Грушевський та ін.; 2) «Шум» – дуже давня українська веснянка, що походить із дохристиянських часів і ритуалів, пов'язаних із природою, з її весняним пробудженням; 3) «Шум» є уособленням впорядкованої енергії, зеленого лісу, образу *шуму* першої весняної зелені, бога лісу. Гаївки – стародавня назва хороводів, яка збереглася ще від того часу, коли наші пращури виконували обрядові пісні й танці в заповідних гаях навколо священних дерев. Первісні *веснянки-гаївки* є синкретичними – у них поєднано співи й рух, слова й дію, пісню й танок.

Феномен пісні «Шум», яку презентував на пісенному конкурсі «Євробачення» український електрофолькгурт «Go_A», полягає в тому, що на тлі «прилизаних і невиразних естрадних пісень», які звучали переважно англійською мовою, українські виконавці, спираючись на давні українські фольклорні традиції, запропонували Європі потужний і запальний «весняний гімн» у стилі техно українською мовою, який із радістю та захопленням сприйняла європейська слухачка аудиторія.

Отже, українська гаївка стала світовим хітом у 2021 році. Гурт «Go_A», зберігаючи національну ідентичність, популяризує Україну, українську мову й українську пісню, консолідує українське суспільство, займається патріотичним вихованням молоді.

За результатами дослідження констатовано: 1) українська мова й українська пісня є неподільними, оскільки вони органічно взаємопов'язані та є основними критеріями самобутності нації; 2) українська пісня, як і мова, об'єднує націю; 3) в основу пісні «Шум» українського гурту «Go_A» лягла давня українська веснянка «Шум»; *веснянки* і *гаївки* не є тотожними поняттями, оскільки різновидами веснянок є *гаївки* – пісні, що виконувалися тільки в час великодніх свят;

веснянки – цикл весняних пісень, які співаються від Благовіщення протягом усієї весни.

Ключові слова: веснянка, гаївка, обрядовість, самобутність нації, фольклорні традиції.

Purpose: to investigate the Ukrainian song as means of consolidation of nation and find out, what the phenomenon of the song «Noise» performed by the band «Go_A» consists in.

Research is carried out by means of descriptive method, it is made theoretical analysis of literature, critical analysis of researches, it is applied the method of selection and systematization of material, the method of supervision, synthesis.

Folklorists have already been studying the song «Noise» over one hundred and fifty years: 1) it was investigated by M. Maksymovych, B. Hrinchenko, M. Hrushevskyi and others; 2) the «Noise» is a very old Ukrainian *vesnianka* (spring folk song) that originates from pre-Christian times and rituals related to nature, with its spring awakening; 3) the «Noise» is personification: well-organized energy, green forest, character of *noise* of the first spring greenery, God of the forest. *Haivka* (spring song) is the ancient name of round dances that was saved yet from the time, when our ancestors carried out ceremonial songs and dances in the protected groves round sacred trees. Aboriginal *vesnianky* (*spring folk songs*)-*haivky* are syncretic – singing and motion, words and action, song and dance are combined in them.

Phenomenon of the song «Noise» that was presented on a song competition Eurovision by the Ukrainian electro-folk band «Go_A», consists in that on a background of «sleek and inexpressive pop songs» that sounded mainly in English, Ukrainian performers, leaning against old Ukrainian folklore traditions, offered to Europe Ukrainian powerful and catching «spring hymn» in a style of techno, that was perceived with gladness and fascination by European listener audience.

Thus, firstly, Ukrainian *haivka* (spring song) became a world hit in 2021; secondly, the band «Go_A», keeping national identity, popularizes Ukraine, Ukrainian language and Ukrainian song; thirdly, it consolidates Ukrainian society; fourthly, it engages young people in patriotic education.

Summarizing, it is possible to establish with confidence: 1) Ukrainian language and Ukrainian song are indivisible as they are organically interdependent and are the basic criteria of originality of nation; 2) the Ukrainian song as well as language unites nation; 3) we found out, firstly, that the old Ukrainian *vesnianka* (spring folk song) «Noise» became the basis of the song «Noise» of the Ukrainian band «Go_A»; secondly, we made sure that *vesnianky* (*spring folk songs*) and *haivky* (*spring songs*) were not identical concepts, as varieties of *vesnianky* (spring folk songs) are *haivky* – songs that were performed only in time of the Easter holidays; *vesnianky* (*spring folk songs*) are a cycle of spring songs that are sung from the Annunciation.

Key words: vesnianka (spring folk song), haivka, ceremonialism, originality of nation, folkloric traditions.

Вступ. Дослідження мови, української пісні в аспекті їхніх взаємозв'язків із культурою українського народу, його ментальністю є важливим для сучасної лінгвістичної науки.

Українська мова й українська пісня неподільні, оскільки вони органічно взаємопов'язані і є основними критеріями самобутності нації. Саме мова як унікальна система світобачення, самовираження нації є тим головним чинником, який окреслює природні границі, кордони нації, дає спільноті розуміння на підсвідомому, історично глибинному рівні знаходити своє рідне, єдине, що об'єднує націю. Саме *українська пісня* постає засобом консолідації нації, вона є одночасно і чинником, і ознакою суспільного прогресу.

В одному з інтерв'ю Михайло Поплавський сказав чудові слова про пісню: «Українська душа, українська мова, *українська пісня* – вона об'єднуючий чинник, і сьогодні вона вічна, як небо і сонце».

Ніна Матвієнко – відома українська співачка, народна артистка України, лауреатка Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка, Герой України – золотий голос і совість нашої країни; голос, який уміщує всю Україну. У чому ж таїна її голосу? Мабуть, у великій повазі та «...відповідальності перед *Піснею*, перед її *Величністю*», – як говорить сама співачка.

Журналістка «Радіо Донбас. Реалії» Дар'я Куренная взяла інтерв'ю в талановитій львівській співачки і скрипальки Оксани Мухи – заслуженої артистки України, лауреатки Гран-прі першого Міжнародного конкурсу українського романсу ім. Квітки Цісик, переможниці в талант-шоу «Голос країни» (9-й сезон, 2019 р.), під час якого співачка запевнила, що українська мова і саме українська пісня має можливість і шанс об'єднувати, достукатися до сердець. «Ми є на першій сходинці по кількості народних пісень у світі.

Має бути одна мова й одні цінності, українські традиції мають бути в усіх. Це те, що об'єднує Україну, те, що нас відрізняє від інших держав. Не може в нас бути, замість «Многая літа», Happy birthday. У нас є своє багатоліття, у поляків є своє «Сто лят», вони не співають Happy birthday. Я не кажу не брати чогось цікавого з інших культур. Я не кажу не пишатися ще чимось, окрім свого. Але не здаваймо своїх позицій... До нас люди приїжджають зі всього світу подивитися на *вертеп*, бо це неймовірні зимові традиції, наш неповторний колорит. А ще в нас є *веснянки*, *гаївки*... Надзвичайна духовність, зв'язок із Богом та землею, роботящість. Українці – надзвичайно працьовитий народ... Я думаю, що це дуже поєднує українців. І я впевнена, що і мова об'єднує також. Навіть на даному етапі ті люди, що на сході, люблять українську мову, хоч у побуті спілкуються російською. Усе одно, мова їх об'єднує. Вони люблять українську» (Куренная, 2020).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Давню пісню-веснянку «Шум» досліджували українські фольклористи й етнографи: М. Максимович, Б. Грінченко, М. Грушевський; назву «гаївка» – Вацлав з Олеська, І. Галько, В. Гнатюк, О. Зілинський, Я. Рудницький, К. Шейковський та ін.; М. Миханько (1922) проаналізував українські великодні народні пісні і забави – *ягілки*; сучасні вчені: О. Голубець (2004) вивчала *гаївки* як особливий вид веснянок у контексті інших видів весняної обрядової народної пісенності, побутування яких зафіксоване в різних регіонах України; О. Смоляк (2010) – пісенну веснянку творчість Західного Поділля, історію створення гаївки «Ой нумо, нумо заплетімо шума» («Шум»); Л. Козар (2012) розглядала давні мотиви, відображені у весняних піснях та обрядових матеріалах фольклорного збірника Б. Грінченка.

Актуальність теми поза сумнівом. Наукова цінність та наукова новизна результатів – стаття пропонує новий підхід, аналізує й систематизує вже розв’язані проблеми.

Мета статті – проаналізувати українську пісню як засіб консолідації нації та з’ясувати, у чому полягає феномен пісні-веснянки «Шум» у виконанні гурту «Go_A».

Методи дослідження. Дослідження здійснено за допомогою описового методу, реалізовано критичний аналіз розвідок, застосовано процедури добору та систематизації, спостереження й синтезу матеріалу.

Виклад основного змісту. Прикметно, що за останні кілька років значно зріс інтерес до української пісні не тільки на теренах України, але й далеко за її межами.

Цінним є те, що пісенне відлуння з глибини віків осучаснюють наші виконавці, поєднуючи історичне минуле та сьогодення. Взірцем є виступ українського електрофолькгурту «Go_A» із піснею «Шум» на міжнародному 65-му пісенному конкурсі «Євробачення – 2021» у Роттердамі. Вийшовши у фінал, гурт «Go_A» посів п’яте місце, а за кількістю балів від глядацької аудиторії – друге, і перше місце – у світовому чарті Spotify (найбільшого у світі сервісу потокової передачі музики).

«Go_A» – український електрофолькгурт, що поєднує український автентичний вокал, сучасні танцювальні біти, африканські барабани та потужний гітарний драйв. Музиканти гурту є представниками різних міст України: засновник гурту Тарас Шевченко – киянин, Катерина Павленко – із Ніжина, Ігор Діденчук – лучанин, Іван Григоряк – із Буковини.

Жодна міжнародна подія не зробила стільки для просування бренду «Україна» у світі, як пісенний конкурс «Євробачення», – стверджує аналітик Атлантичної ради Пітер Дікінсон і пояснює цей феномен тим, що на тлі «прилизаних і невиразних естрадних пісень», які звучали переважно англійською мовою, українські виконавці запропонували Європі «потужний і запальний гімн у стилі техно українською мовою,

спираючись на давні українські фольклорні традиції». Так «Євробаченню» вдалося познайомити величезну світову аудиторію з унікальним українським звучанням (Матюхіна, 2021).

Вокалістка гурту «Go_A» Катерина Павленко пояснила, що пісня «Шум» – це пісня на основі хороводу, однойменної гри-веснянки. Основа цієї пісні – обряд, який українці проводили навесні: *шумом* закликали весну. Це своєрідне колективне дійство. Вважалося, якщо щось робити разом, то загальне бажання обов'язково збудеться. Уся українська обрядовість побудована на вірі людей у магічну силу пісні. Зокрема, закликання весни – було дуже важливе обрядодійство. Люди хороводили, співали і вірили, що весна прийде швидше, якщо її закликати так.

«А що стосується Шуму, то цього року я дуже сильно заглибилася саме в обрядовість Чорнобильського Полісся і Полісся загалом. Там були зовсім інші обряди і трошки навіть інші вірування в українців. Це було дуже цікаво, вони надавали магічних сил кожному предмету, які їх оточували, і вони вірили, що по суті *шум* – це дух лісу», – розповіла співачка (Широкова, 2021).

Пісню «Шум» фольклористи вивчають уже понад сто п'ятдесят років: 1) її досліджували Михайло Максимович, Борис Грінченко, Михайло Грушевський та ін.; 2) «Шум» – дуже давня українська веснянка, що походить із дохристиянських часів і ритуалів, пов'язаних із природою, з її весняним пробудженням; 3) «Шум» є уособленням впорядкованої енергії, зеленого лісу, образу *шуму* першої весняної зелені, бога лісу.

Українські етнографи Михайло Максимович у 1856 р. описав *хоровод «Шум»*, а Борис Грінченко – *пісню-танець «У Шума»*, яку дівчата співали на Великдень.

Михайло Максимович убачав у «Шумі» Дніпрову воду: «Танокъ *Шумъ* играется на Днѣпровскомъ побережьи. Дѣвчата становятся въ два ключа, одинъ за другимъ параллельно, и при этомъ поютъ: Ой нумо жъ мы, нумо / Въ Зеленого Шума, / А въ нашего Шума / Зеленая шуба. За тѣмъ оба ключа бѣгутъ разомъ впередъ, а потомъ назадъ, распѣвая самымъ сильнымъ голосомъ, сколько мога: Ой Шумъ ходитъ по водѣ бродитъ; / А Шумиха рыбу ловить... Такъ в этомъ *зеленомъ шумѣ* дѣвчаты отозвался Днѣпръ, убирающійся въ зелень своихъ луговъ и острововъ, шумящій въ весеннемъ разливѣ своемъ и дающій тогда полное приволье рыболовству...» (Максимович, 1856, с. 17).

Сергій Плачинда в «Словнику давньоукраїнської міфології» так тлумачить образ «Зеленого Шуму»: «Дополітеїстичний образ-тотем протоукраїнців. Уособлював розквітлу природу, і зокрема Слауту (Дніпро), що пробуджується навесні. Святкування З. Ш. відбувалося за найбільшого розквіту весни, під час цвітіння дерев. В образі З. Ш. виступав хлопчик або юнак, що його обирала община.

З XIV ст. входить до української народної обрядовості, стає поетичним образом українських пісень і танків: *Ой нумо ж ми, нумо /*

В Зеленого Шума, / А в нашого Шума / Зеленая шуба і т. п.» (Плачинда, 1993, с. 27 – 28).

Видатний історик України, академік та перший президент Української Народної Республіки Михайло Грушевський уважав, що «Шум» символізував розбуджену космічну енергію, а всі «жартівливі пародійні рими» з'явилися значно пізніше, коли «хоровод зійшов на просту забаву». Академік зазначав, що в мотиві «зеленого шуму» ми можемо вчувати розбуджений космічний рух шуму зеленої весни (Грушевський, 1993, с. 200).

Відомий фольклорист Олекса Воропай у книзі «Звичаї нашого народу» описав свої спостереження та варіанти пісень і хороводів на Чорноморщині (Воропай, 1991).

Кандидат філологічних наук Лідія Козар, досліджуючи давні мотиви, відображені у весняних піснях та обрядових матеріалах фольклорного збірника Бориса Грінченка, констатує: *веснянками* в Наддніпрянській Україні називали весняні обрядові пісні й хороводи; у Галичині їх називали *гаївками, ягівками, гагілками*; на Поліссі – *маївками*, а на Волині – *рогульками* (Козар, 2012, с. 45).

Гаївки – стародавня назва хороводів, яка, вочевидь, збереглася ще від того часу, коли наші пращури виконували обрядові пісні та танці в заповідних гаях навколо священних дерев. «Первісні *веснянки-гаївки* є синкретичними – у них поєднано співи й рух, слова й дію, пісню й танок. Це були, за словами І. Франка, «колективний вибух почуттів», «збірна імпровізація», спрямовані на те, щоб розбудити енергію, силу природи й людини до нового життя. Деякі риси анімістичного світогляду можна простежити в гаївках-танках і веснянках зі збірника Б. Грінченка – «У Шума», «Ягілля гіллячка», «Кривий танець», «Вербова дощечка лежала», «Кропове колесо», «Весна наша, весна», «Закопали горщок каші».

Яскравим прикладом дохристиянського обожнювання природи є в цих веснянках персоніфікація її явищ, міфологічні уявлення про неї: *Ягілля гіллячка, Ягільова дочка...* уособлено образ ягільочки, яку уявляли у вигляді дівчини. Можна здогадуватися, що коло дівчат символізує сонце, а дівчина-ягільочка всередині – весну, що прокинулася від сну. Ця гаївка... мала своїм завданням чимшвидше прикликати весну» (Козар, 2012, с. 45).

Отже, у таких танцях-гаївках та веснянках, як «Шум», збереглися риси анімістичного світогляду. «Анімізм (від лат. *anima, animus* – душа, дух) – віра в існування душ і духів, що управляють людьми, тваринами, предметами, явищами природи, небесними світилами тощо. Душа – субстанція якоїсь окремої істоти або предмета, дух існує самостійно, він має широку сферу дії і здатний впливати на все суще» (Голобуцький, 2001).

Кандидат філологічних наук Голубець Оріся (у другому розділі «Гаївки як особливий вид веснянок» своєї дисертаційної праці)

розглядала гаївки в контексті інших видів весняної обрядової народної пісенності, побутування яких зафіксоване в різних регіонах України: «Великодні гаївкові ігри та пісні подекуди мають назву найпопулярніших перших пісень – «Галя», «Жук», «Воротар», «Перепілка» чи похідних від них висловів («гратись в Галі», «водити жука», «грати вербової дощечки»). У деяких місцевостях, особливо на Покутті, ці пісні називають «великодніми співанками», «великодніми піснями».

Наявність традиційних локальних назв стосовно гаївок не означає якихось різновидів останніх. Усі вони належать до одного і того ж явища – обрядових пісень та ігор, приурочених лише до Великодня.

Більшість дослідників (Вацлав з Олеська, І. Галько, К. Шейковський, В. Гнатюк) назву «гаївка» виводили від слова «гай». Серед інших етимологічних тлумачень заслуговують на увагу пояснення Я. Рудницького, котрий походження слова «ягілка» виводить з праслов'янського кореня *ag, що сягає праіндоєвропейської доби й служить до творення слів з основним значенням «рости, плід, овоч», та О. Зілинського, який пов'язував назву цих пісень з давньовживаними рефренами, які пізніше були втрачені» (Голубець, 2004, с. 10).

Спробуємо з'ясувати: веснянки і гаївки – це тотожні поняття чи ні?

Веснянки – це назва старовинних слов'янських обрядових пісень, пов'язаних із початком весни та наближенням весняних польових робіт. Співаючи веснянки, люди передавали свою енергію природі, щоб усе навколо прокинулося і знову ожило, відродилося. Веснянки співаються одночасно з танцями та іграми-хороводами, закликаючи весну й добрий урожай.

Академічне видання тлумачного словника української мови подає два визначення слова *веснянка* – 1. Хорова народнообрядова пісня, у якій оспівується пробудження природи, кохання, надії на врожай і т. ін. *Здалека заносилися дівочі голоси – співали веснянку* (Марко Вовчок, І, 1955, с. 348). 2. Народна назва пташок, що прилітають ранньою весною. *Веснянкою він, як і всі наші птахолови, називає весняних пташок, що перші приносять нам з далеких теплих країв свою нову пісню* (Олександр Копиленко, Як вони..., 1948, 6). (СУМ, т. 1, с. 341); і одне визначення *гаївки* – українська народна обрядова пісня; веснянка. *Колядки, щедрівки, веснянки, гаївки, далі обжинкові пісні, пісні весільні... – це форми музичної творчості народу українського* (Історія української музики, 1922, 52); *Своїм ліризмом і гумором рогуленьки споріднені з наддніпрянськими веснянками і галицькими гаївками* (Народна творчість та етнографія, 2, 1961, 144) (СУМ, т. 2, с. 15).

Кожна місцевість, крім особливої назви, мала ще й свої традиційні назви-слова веснянок і веселих народних забав: *гаїлка, гагілка, галанівка, лаголайка, магілка, маївка, райцювання, риндзівка, рогулька, ягівка, ягілката* ін. (Миханько, 1922; Козар, 2012).

Різновидом веснянок є *гаївки* – пісні, що виконувалися тільки в час великодніх свят: для дітей різного віку (від наймолодших і до найстарших), для хлопчиків і дівчаток; для парубків і дівчат, коли ті обирали собі пару.

Веснянки ж обіймають цикл весняних пісень, які співаються, починаючи від Благовіщення, протягом усієї весни. Отже, не кожна веснянка є гаївкою, але кожна гаївка є веснянкою.

Згадаймо Володимира Гнатюка – відомого етнографа, фольклориста, академіка (1924 р.), його праці за науковим рівнем мають світове значення, – це золотий фонд української, слов'янської, світової етнології; він першим вивів українську фольклористику на широкий шлях європейської науки. Саме В. Гнатюк зазначав, що термін «веснянка» обіймає ширший цикл пісень, «гаївка» – вужчий: «Гаївки – се окремих вид обрядових пісень не численних щодо кількості, але визначних своїм складом, змістом і мелодіями. ... не кожен веснянку можна зачислити до гаївок, хоч кожна гаївка є веснянкою» (Гнатюк, 1909, с. 1 – 2).

У дослідженні «Мотиви зустрічі весни та вегетації природи у гаївках Західного Поділля» Олег Смоляк послуговується поняттям *гаївка* (Смоляк, 2010). У самій назві праці вже є це слово: ... у *гаївках*...

Усі веснянки, як би їх не називали, – це пісні, що виконуються весною; пісні, що звеселяють людей, уселяють в їхні душі любов та оптимізм, насаду до життя, до роботи, творчості. Веснянки – це той дорогоцінний скарб ранньої культури наших пращурів, що залишився нам у спадок.

Український письменник, художник, дослідник української міфології В. Войтович у книзі «Міфи та легенди давньої України» подає таке визначення: «Шум – володар лісу та лісового шуму. Стародавня назва лісу, а ще давніша – Шумлячий» (Войтович, 2013, с. 456).

У деяких південнослов'янських мовах, зокрема сербській, слово «шум» («шума») до цього часу означає 'ліс'. Часті повтори в тексті слів з літерою «ш» (*Шума, Шуме, шуба*) – це магичні заклинання, наприклад, щоб швидше прийшла весна: зазеленіли дерева, виросла трава, зацвіли квіти.

Зануримося в історію створення гаївки «Ой нумо, нумо заплетімо шума» («Шум»). Найбільше нам імпонує тлумачення, яке подає Олег Смоляк: «Словесний текст цієї гаївки ініціює оживлення природи, адже її функціональне завдання – викликати в ній весняний рух, зініціювати прихід Весни на землю. У прадавній період наші предки обожнювали шум (*шум* у перекладі із староукраїнської означає «ліс»). У ньому відбувалися великі громадські обрядові дійства, ритуальні ігри та забави молоді, а також очищення водою та вогнем. Шум-ліс, за уявленнями наших предків, був населений і добрими, і злими духами... Тут в дохристиянські часи хоронили і покійників, а також йшли всією громадою вмилювати й зачаровувати шум-ліс, співати йому

спеціальних пісень. Через те прадавній шум-ліс трансформувався у священний гай і став улюбленим місцем водіння гаївок.

Сюжет гаївки «Шум» своїм семантичним наповненням дуже близький до сюжету «Жучка». Він близький і мотивацією, і образною та символічною системами... У ньому фігурує мотив пробудження природи через ранню форму шлюбу та сватання... Вони підкреслюють, що оживання природи можливе лише через шлюбівання двох життєдайних начал – весняного сонця та води (у цьому разі «шум», що ходить по діброві, – уособлює чоловіче начало, а «шумиха», що «рибку ловить», – жіноче начало). Останнє словесне нашарування – значно пізнішого походження і через те унеможливує повне розуміння попереднього тексту. Воно зведене до купівлі матір'ю своїй дочці весільної одежі, тобто образно перевтілене в стихію одруження... Гаївка «Шум» у Західному Поділлі, на відміну від «Жучка», належить до реліктового репертуару. Вона збереглася лише в пасивному репертуарі декількох співочих традицій – у сс. Мухавка, Біла, Базар Чортківського, Нове Село Підволочинського р-нів та в м. Борщові Тернопільської обл.» (Смоляк, 2010, с. 149 – 150).

Загалом, по-перше, українська гаївка стала світовим хітом у 2021 році; по-друге, гурт «Go_A», зберігаючи національну ідентичність, популяризує Україну, українську мову та українську пісню; по-третє, консолідує українське суспільство; по-четверте, займається патріотичним вихованням молоді.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Українська мова й українська пісня неподільні, оскільки вони органічно взаємопов'язані і є основними критеріями самобутності нації. Мова як унікальна система світобачення, самовираження нації є тим головним чинником, який окреслює природні межі нації; українська пісня, як і мова, об'єднує націю. Ми з'ясували, по-перше, що в основу пісні «Шум», яку презентував на пісенному конкурсі «Євробачення» український електрофолькгурт «Go_A», лягла давня українська веснянка «Шум», що, на думку фольклористів, походить ще з дохристиянських часів, пов'язана з весняними ритуалами, які ініціюють пробудження природи; по-друге, первісні *веснянки-гаївки* є синкретичними – у них поєднано співи й рух, слова й дію, пісню та танок; по-третє, *веснянки* і *гаївки* не є тотожними поняттями, оскільки різновидами веснянок є *гаївки* – пісні, котрі виконувалися тільки у час Великодніх свят; на відміну від гаївок, веснянки обіймають цикл весняних пісень, які співаються, починаючи від Благовіщення, протягом усієї весни.

У перспективі доцільно було б дослідити символіку гаївок-танків і веснянок: «Кривий танець», «Мак», «Ягілля гіллячка», «Вербова дощечка лежала», «Кропове колесо», «Весна наша, весна», «Закопали горщок каші».

Література

- Войтович, В. М. (2013). *Міфи та легенди давньої України*. Вид. 2-ге, доповн. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 464 с.
- Воропай, О. (1991). *Звичаї нашого народу : у 2 т. К. : Оберіг*. Т. 1. 449 с. Т. 2. 447 с.
- Гнатюк, В. (1909). Гаївки. *Матеріали до української етнології*. Львів. Т. 12. С. 1 – 15.
- Голобуцький, П. В. (2001). Анімізм. *Енциклопедія сучасної України: електронна версія*. К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=44352 (дата звернення: 05.07.2021).
- Голубець, О. М. (2004). Гаївки в системі української весняної обрядової пісенності : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.07 – фольклористика. Львів, 20 с.
- Грушевський, М. С. (1993). *Історія української літератури : в 6 т., 9 кн. Т. 1 / упоряд. В. В. Яременко*. К. : Либідь, 392 с.
- Козар, Л. (2012). Весняна обрядовість у виданні Б. Грінченка «Этнографические материалы, собр. в Черниговской и соседних с ней губерниях»: дохристиянські вірування і сучасний контекст. *Міфологія і фольклор*. № 1. С. 44 – 59.
- Куренная, Д. (2020). «Має бути одна мова і одні цінності» – співачка Оксана Муха про Україну. *Радіо Свобода*. 21 серпня 2020. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/donbass--realii/30794373.html> (дата звернення: 04.07.2021).
- Максимович, М. (1856). Дни и мѣсяцы украинскаго селянина (изъ «Русской Бесѣды», Москва. 1856. № 1.). Москва : Въ Типографіи Александра Семена, на Софійской улицѣ. С. 1 – 23. URL: <https://archive.org/details/maksimovich6/page/n3/mode/2up> (дата звернення: 05.07.2021).
- Матюхіна, Н. (2021). Чому Євробачення – це «тріумф м'якої сили» України. *BBC News / Україна*. 2 червня 2021 р. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/press-review-57330629> (дата звернення: 05.07.2021).
- Миханько, М. (1922). Ягілки : 51 українських народних пісень і забав на Великдень з розвідкою про генезу ягілок і їх теперішній вигляд. Львів : Накладом торг.-пром. спілки «Мельма». XIV, 42 с.
- Плачинда, С. П. (1993). *Словник давньоукраїнської міфології*. К. : Укр. письменник, 63 с.
- Смоляк, О. (2010). Мотиви зустрічі весни та вегетації природи у гаївках Західного Поділля. *Народознавчі Зошити*. № 1 – 2. С. 146 – 152.
- Широкова, В. (2021) «Ми дуже довго шукали ту саму пісню». Інтерв'ю із солісткою гурту, що представлятиме Україну на Євробаченні 2021. *НВ*. 5 лютого 2021 року. ТОВ «Видавничий дім „МЕДІА-ДК”». URL: <https://nv.ua/ukr/art/yevrobachennya-2021->

solistka-go-a-rozpovila-pro-pisnyu-shum-yaka-predstavit-ukrajinu-video-50140017.html (дата звернення: 01.11.2021).

Джерела

СУМ – Словник української мови : в 11 томах (1970 – 1980). Т. 1. 1970. С. 341; Т. 2. 1971. С. 341. К. : Наук. думка.

Стаття надійшла до редакції 29.10.2021 р.

Прийнято до друку 03.11.2021 р.

Рецензент – канд. філол. наук, доц. Ніколаєнко І. О.